

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ 40-ԱՄՅԱԿԻՆ ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ

«Կոտորեցեն զտաւերս իւրեանց ի խոփս, եւ զգեղարդունս իւրեանց ի մանգալս. ոչ եւս առցէ ազգ յազգի վերայ սուր, եւ ոչ եւս ուսանիցին պատերազմել» (Միքիա Դ 4):

Հունիսյան խաղաղ մի գիշեր գերմանական ֆաշիստները հարձակվեցին Սովետական Միության վրա: Սովետական ողջ ժողովուրդը, մեկ բռնուցք դարձած, ելավ ընդդէմ չար և կործանարար ուժի՝ պաշտպանելու համար իր հայրենիքը և փրկելու իր պատիվն ու նվիրական ընտանիքը:

1941 թվականին մահվան ուրվականն էր թևածում սովետական երկրով՝ իր ետևից թողնելով արցունք, ավերածություն, սարսափ, ոչնչացում: Չորս գարուններ տևող այս պատերազմում ընկան միլիոնավոր մարդիկ, որոնք չտեսան Մայիսյան հաղթանակի արփիալույս առավոտը:

1945 թվականի մայիսի 9-ին Բեռլինի Ռայխստագի շենքի վրա ծածանվեց հաղթության, խաղաղության և եղբայրության կարմիր դրոշակը: Այդ դրոշակի ամեն փողփողումի հետ սփռվում էր խաղաղությունը ողջ աշխարհին՝ ամենքին և ամենուր:

Քրիստոնեական Եկեղեցին երկու հազար տարի է, որ ս. սեղաններից ժողովրդին է բաշխում երկնային խաղաղությունը՝ միշտ հավատարիմ մնալով Քրիստոսի պատգամներին: Բանկի Քրիստոս Իր Աստվածային իմաստությամբ հաստատեց այն ճշմարտու-

թյունը, որ «սուր բարձրացնողը սրով կընկնի»:

Մայիսի 5-ին, կիրակի.—Տօն երևման Ս. Խաչի:

Այսօր Մայր տաճարի Ավագ ս. սեղանի վրա ս. պատարագ էր մատուցում Ս. Հռիփսիմե վանքի վանահայր հոգեշնորհ Տ. Մասիս վրդ. Գալստյանը:

«Հայր մեր»-ից առաջ պատարագիչ հայր սուրբը ընթերցեց Վեհափառ Հայրապետի՝ Հայրենական մեծ պատերազմի հաղթական ավարտի 40-ամյակի առթիվ գրված սրբատառ կոնդակը (տես Բ—Գ, էջ 3):

Հավարտ ս. պատարագի կատարվեց հոգեհանգստի արարողություն «վասն քսան միլիոն քաջարի զօրավարաց, անձնուէր զօրաց և անմեղ նահատակաց Խորհրդային Միութեան, որք կատարեցան լընթացս Հայրենական մեծի պատերազմին՝ վասն հայրենեաց պաշտպանութեան և վասն խաղաղութեան ամենայն աշխարհի»:

Ս. պատարագին ներկա էր Վեհափառ Հայրապետը, ինչպես նաև սպյուռքահայ հյուրեր:

Նույն օրը, հետ միջօրեի, Վեհարանի հանդիսությունների դափնիճում տեղի ունեցավ

ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ ԶԵՏԵՂՈՒՄ ԱՆՀԱՅՏ ԶԻՆՎՈՐԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ
(ՄՈՍԿՎԱ, 17 ԱՊՐԻԼԻ 1985 Թ.)

ՍԱՀՄ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՎ ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՀԱՐԱՆՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԵՏԵՐԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ ՆՎԻՐՎԱԾ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԻ
40-ԱՄՅԱԿԻՆ ԶԱԳՈՐՍԿԻ ՎԱՆՔՈՒՄ (18 ԱՊՐԻԼԻ 1985 Թ.)

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿՈՆԴԱԿԻ ԸՆԹԵՐՅՈՒՄ

հանդիսավոր հավաքույթ՝ նվիրված Հայրենական մեծ պատերազմի հաղթական ավարտի 40-ամյակին:

Օրը տոնական էր և հանդիսավոր:

Դահլիճը լեփ-լեցուն էր հրավիրյալներով:

Հանդիսությունը սկսվեց Վեհափառ Հայրապետի Տերունական աղոթքով, որից անմիջապես հետո հնչեց Խորհրդային Հայաստանի պետական հիմնը:

Հետո բացման խոսքով հանդես եկավ Մայր տաճարի լուսարարապետ գերաշնորհ Տ. Հուսիկ արքեպ. Սանթրույանը:

Նա իր խոսքի մեջ ի միջի այլոց ասաց. «Ուղիղ քառասուն տարի առաջ՝ 1945 թ. մայիսի 9-ի գեղապարզ առավոտյան հնչեց հաղթանակի ջեփորը՝ մեծ ոգևորություն և ուրախություն պատճառելով սովետական և աշխարհի բոլոր ժողովուրդներին: Հաղթանակ բառի տակ կա պատերազմի հինգ երկար տարիների մահաապրտում ծանրությունը: Հաղթանակը ձեռք բերվեց արցունքով, համառ աշխատանքով, անսահման զոհողություններով և Սովետական Միության ավելի և աշխատասեր ժողովուրդների քսան միլիոն զոհերով: Այդ պատերազմը մեզ համար դարձավ հայրենական, որովհետև այն հայրենիքի փրկության և ապատության համար մղվող պատերազմ էր:

Հայրենական պատերազմի առաջին իսկ օրից մասնակցեց նաև հայ ժողովուրդը: Ավելի քան վեց հարյուր հազար հայ մարտիկներ մեկնեցին ռազմաճակատ՝ ջախջախելու ոսոխի բանակները: Հաղթանակը փրկություն էր նաև մեր փոքրիկ հայրենիքի՝ Սովետական Հայաստանի համար:

Անցել են քառասուն տարիներ: Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը այն ժամանակ կատարեց և այսօր շարունակում է իր խաղաղասիրական ու հայրենասիրական առաքելությունը հանուն աշխարհի և մեր մեծ հայրենիքի խաղաղության»:

Բացման խոսքից հետո ամբիոն հրավիրվեց օրվա բանախոս, հոգևոր ճեմարանի դասախոս, բանասիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ պրն. Պետրոս Բեդիրյանը, որը հանդես եկավ օրվա տոնին նվիրված արտահույզ ճառով:

Բանախոսությունից հետո ամբիոն հրավիրվեց Վեհափառ Հայրապետը իր օրհնության խոսքն ասելու օրվա խորհրդի առթիվ:

«Այս վերջին տասն օրերի ընթացքում մենք նշեցինք երկու տարեթվեր: Առաջինը հայոց ցեղասպանության 70-րդ տարելիցը և հիմա Հայրենական մեծ պատերազմի հաղթանակի 40-ամյակը:

Այս երկու տարեթվերը երեսուն տարով հեռու են իրարից: Իմ կարծիքով, սակայն, կարելի է մի վուզահեռ անցկացնել նրանց

միջև, որովհետև Առաջին և Երկրորդ պատերազմները ծնունդ են առել և սանձազերծվել են նույն ակունքներից, պատերազմի հրձիգները նույն հեղինակներն են, նույն նպատակներն էին հետապնդում և ունեցան նույն վախճանը: Ասում եմ նույն հրձիգներն էին, որովհետև երկու համաշխարհային պատերազմների պատճառը եղավ Գերմանիան: Առաջին համաշխարհային պատերազմինը վիլհելմյան Գերմանիան և Ավստրիան միասին, իսկ Երկրորդ պատերազմինը՝ հիտլերյան, ֆաշիստական Գերմանիան: Նրանք երկուսն էլ հետապնդում էին նույն նպատակը. երկուսն էլ վաղուց մտածված, ծրագրված հարձակումներ էին, որպեսզի իրականացնեին գերման ցեղի տիրապետությունը Եվրոպայի և աշխարհի վրա: Այս նվաճողական և աշխարհին իրենց կամքին ենթարկելու քաղաքականությունն էր, որ ծրնունդ տվեց այս երկու ահավոր պատերազմներին: Առաջին պատերազմին զոհ զրնացին մոտ քսան միլիոն մարդիկ, որոնց մեջ են նաև մեր երկու միլիոն նահատակները, իսկ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմին՝ հիսուն միլիոն:

Կրոնական տեսակետից Հիտլերը հակաքրիստոնյա էր: Նա բացարձակ դեմ էր և այրելու ենթակա էր հաճարում ամբողջ Հին Կտակարանը: Իսկ Նոր Կտակարանը որոշ չափով հանդուրժում էր՝ այն էլ երևի տակտիկական տեսակետից: Նրա կրոնքը հին Գերմանական հեթանոսական կրոնն էր, որի կուռքն էր Վոթան: Վոթան մարմնավորումն էր դաժանության, վրեժխնդրության, անպիշողության և տիրակալության: Այդ հոգեբանական հատկանիշներն էին, որ Հիտլերն ունում էր դուրս բերել դիցաբանության ակունքներից՝ ներշնչելու համար իր ժողովրդին, որպեսզի նրանք էլ դառնան դաժան, անխիղճ:

Հայ ժողովրդի շահերի տեսանկյունից մտենալով, ինչպե՞ս պիտի դիտենք Հիտլերի այս հրեշավոր անձնավորությունը: Հիտլերը Ռուզվելտի թույլ էր տվել Անդրկովկասի «վայրենի ցեղերի» հետ վարվել ինչպես ուսում է:

Ահա թե ինչ էր սպասվում նաև մեզ՝ հայերիս, եթե Աստված մի արասցե, Վուզայի ափերին գերմանացիները հաղթեին: Արաքսի մյուս կողմում կազմ ու պատրաստ կանգնած էին Գերմանիայի օգնությամբ կազմված թուրքական 39 դիվիզիաներ, սպասում էին Ստալինգրադի ճակատամարտի ելքին, որպեսզի Հայաստանի վրայով հասնեն Բաքու: Ահա թե ինչ ճակատագիր էր սպասում մեր ժողովուրդին, եթե պատերազմը հաղթական ավարտ չունենար:

Ահա թե ինչու մենք չենք մառանում մեր պոհերին, և մասնակցում ենք հաղթանակի ուրախության: Հաղթանակ, որ մեր ժողովրդի և հայրենիքի համար նոր վերածնունդի, ծաղկումի և վերաշինության ճամփա բացեց:

...Թույլ տվեք վերջացնեմ իմ խոսքը մեր Եկեղեցու սրբազան աղոթքներից մեկով. «Տէր Աստուած մեր, տուր աշխարհիս խաղաղութիւն, ապգիս Հայոց սէր, միութիւն»:

Հանդիսությունը ունեցավ նաև բարձր մա-

կարդակի գեղարվեստական բաժին, որտեղ ելույթ ունեցան «Շարական» վոկալ-գործիքային խումբն ու Մայր տաճարի երգչախումբը: Սակայն գեղարվեստական հայտագրի փայլը եղավ ասմունքող Նունե Սահակյանը, որը խորագույն ներշնչումով և բացառիկ ընկալումով արտասանեց մանավանդ Դ. Վարուժանի «Առկայծ ճրագ» գողտրիկ բանաստեղծությունը:

ՀԱՎՈՒ ՍԱՐԿԱՎԱԳ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

